

יוצא לאור על ידי ארגון **חלקי בעמלי**
 בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
 העמלים לפרנסתם
 רחוב קהתי 14 ירושלים
 דוא"ל: helki.baamali@gmail.com

חלקי בעמלי

גליון מס' 17 | פרשת תזריע - מצורע | ג' אייר תשע"ג

גליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

השבוע בגליון: לפעמים צריך לפטפט | טיפ לשבת | זמן ספירת העומר | עונש נכון | שלא נהגו כבוד | עיני אל ההורים | אלייך, חברה | תגובה לקוראים מגיבים

צבר השורק

איננו נכנסים לדיון אודות יום העצמאות שחל ביום שלישי הקרוב ומשמעותו. דבר אחד ברור ועובדתי - זהו יום חופש במדינת ישראל. עמישראל יוצא בהמוניו לפארקים וחוגג את היום בקיום "מנהגי החג" הכוללים בעיקר את "התנועה הציונית" - בנפנוף ממושך מעל מנגל עשן.

אבל ישנה אפשרות לנצל יום זה ל'בילוי' מסוג אחר, בילוי שיעניק משמעות אמיתית שאינה שנויה במחלוקת ליום החופש הזה. בקהילות רבות ויקרות שחבריהן נמנים על ציבור העמלים לפרנסתם, מנצלים את יום העצמאות להשתתפות בסדרות שיעורים המאורגנות בקהילה. ניתן גם להוסיף ללימוד היומי הקבוע ולהוסיף מספר שעות של לימוד עצמאי. קבוצות של חברים יכולות להתארגן לשיעור חד פעמי. האפשרויות רבות וכל אחד יכול לבחור איזו מהן מתאימה לו.

כאשר 'נבלה' ביום זה בצורה המתאימה לבני תורה העמלים לפרנסתם, נראה בזה לילדינו, ולא פחות חשוב מכך - לעצמנו, שאנו אכן עושים את מלאכתנו ארעי ותורתנו קבע, שאנו עובדים מחמת הצורך הטבעי והאנושי להתפרנס אבל שמחים על כל הזדמנות להוסיף בלימוד התורה.

יש בזה גם אמירה משמעותית כלפי יום העצמאות. לימוד התורה שנרבה בו ביום זה, יבטא את האמונה שלנו שקיומנו כאן בארץ ישראל אינו בא מכוח היכולת הצבאית או רק מכוח הזכות ההיסטורית, אלא מכח ההבטחה האלוקית "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", הבטחה שקיומה מותנה באחיזתנו בתורה ובעבודת ה'. זוהי זכותנו על ארץ ישראל, ולימוד התורה שלנו הוא זה שבזכותו אנו יושבים כאן לבטח.

תגובות מתקבלות בכרחה בדוא"ל:
helki.baamali@gmail.com

ל.כ.ר.

ירושלים	ת"א	חיפה	ב"ש
18:30	18:46	18:38	18:48
19:44	19:47	19:47	19:46

דף היומי	ה'	ו'	שבת	א'	ב'	ג'	ד'
דף היומי	עירובין לד	עירובין לה	עירובין לו	עירובין לז	עירובין לח	עירובין לט	עירובין מ
משינה יומית	בבא א-ב	מציעא ד, ג-ד	בבא א-ב	מציעא ד, ה-ו	בבא א-ב	מציעא ד, ט-י	בבא א-ב

הדפיסו, וקחו הביתה לשבת

סופרים ומתחברים

כי היא כל עיקרן של ישראל, ובעבורה נגאלו... נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף לליבנו... כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא".

אך מדוע, אם כן, אנו סופרים את הימים שכבר עברו ולא את הימים שנותרו לנו? מפני שאנו דומים לאדם השני שהובטח לו הסכום תמורת העבודה שיעשה בחמישים הימים הקרובים. ימי ספירת העומר אינם ימים של ציפייה חסרת תוכן משל עצמה. הם ימים שבהם אנו רוכשים את הזכות לקבל את התורה. עם כל יום שעובר אנו מתקדמים אל חג השבועות ונעשים ראויים יותר לקבל את התורה. אלו ימים של עבודה, שאת תמורתה נקבל ביום החמישים - יום מתן תורה.

מחפשים ומוציאים

מהי אותה עבודה שעלינו לעשות בימים אלו? כיצד נגיע אל חג מתן תורה כשאנו באמת ראויים לקבל אותה? הנושא המרכזי שבו צריך להשקיע על מנת 'לקבל את התורה', הוא החיבור הפנימי שלנו אל התורה, חיבור שיביא אותנו לאהבת התורה והבנת ערכה האינסופי.

יש כאלו שבעברם קיים ניסיון מר בהתמודדות עם התורה, והם נוטים להתייחס מהאפשרות שלהם להתחבר ולאחוב את התורה. אך האמת היא שהתורה הקדושה היא רחבה מאוד. יש כאלו שהמשפט הזה מפחיד אותם, אך במשפט זה טמון גם הסיכוי של כל אחד מאיתנו להיות מחובר לתורה, כיון שככל שהתורה רחבה יותר כך היא גם מרובת גוונים וסגנונות. יש מי שיחפש את התחום/המקצוע/הנושא האהוב עליו בתורה, יש מי שיחפש את הספר/הרב/שיטת הלימוד האהובים עליו, יש מי שיחפש את השעה/המקום/החברה שבהם הוא ילמד תורה. לימוד התורה יכול להיעשות בכל כך הרבה אופנים, שכמעט אין מי שיכול לומר שהוא חיפש באמת ולא מצא בתורה את החלק "שלו".

זוהי עבודתנו הקדושה בימים קדושים אלו: לחפש את החלק שלנו בתורה, את הסגנון שלנו, את הנושא המרתק אותנו, את התורה שאנו אוהבים ומסוגלים להתחבר אליה. לחפש, וגם למצוא.

נתאר לעצמנו אדם שקיבל בשורה מפתיעה. בעוד חמישים יום, כך נאמר לו, תקבל מאה אלף ש"ח. לא רע בכלל. חמישים הימים הבאים עוברים עליו בציפייה בלתי מוסתרת. בכל זאת, מאה אלף ש"ח זה לא סכום שמגיע כל יום, ועוד במתנה. בכל יום שעובר הוא מסמן לעצמו בלוח כמה ימים נותרו לו עד היום הגדול שבו יופקד בחשבון הבנק שלו הסכום המצופה. ארבעים ותשעה יום נותרו... ארבעים ושמונה... ארבעים ושבעה...

התורם הנדיב לא הסתפק באדם אחד. הוא פנה לאדם נוסף ובישר לו בשורה דומה. בעוד חמישים יום, מאה אלף ש"ח. דומה אמרנו, אך לא זהה. מפני שבין הבשורה הראשונה לשנייה החליט הנדבן המסתורי שמאה אלף ש"ח לא יכולים להינתן סתם ככה. צריך לעבוד על זה קצת, לא? האדם השני נדרש לעבוד בשביל הסכום הנחמד הזה. תשב כאן במשרד ותבצע בשבילי אי אלו פעולות, אמר לו האיש, ועל כל יום שתעבוד תקבל אלפיים ש"ח, כך שביום החמישים יצטבר סכום של מאה אלף ש"ח אותם תקבל.

איך סופרים?

גם השני ציפה בהתרגשות ליום החמישים שבו הוא יקבל את הסכום המצופה. גם הוא סימן לעצמו בלוח כל יום, אך הספירה שלו נראתה קצת אחרת. ביום הראשון הוא כתב "יום אחד עבר". ביום השני "יומיים עברו", שלושה ימים... ארבעה ימים... חמישה...

מדוע צורת הספירה של שני ברי המזל הללו אינה זהה? עבור הראשון, אין ליום שעבר משמעות מעבר לכך שכעת נותרו לו פחות ימים עד קבלת הכסף. אך עבור השני, לכל יום שחולף ישנה משמעות. בכל יום הוא הרוויח אלפיים שקלים נוספים. הראשון סופר את הימים שנותרו לו, אך השני סופר כמה הוא התקדם לעבר היום שבו הוא יקבל את הכסף.

מתקדמים ונעשים ראויים

בתובנה הזו טמון הסוד של ספירת העומר.

ספירת העומר היא מצוה המבטאת את הציפייה שלנו לקראת קבלת התורה, וכלשון ספר החינוך: "שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל... ומפני כן

סוף סוף הגיע הקיץ והביא איתו את שעות הקיץ, שניהם ביחד - הקיץ והשוען - הזינו את כניסת השבת לשעות שבחורף יכולנו רק לחלום עליהן. הדלקת נרות בשש וחצי, מי היה מאמין...

ובכל זאת, הלחץ של יום שישי נשאר אותו דבר כמו בחורף. קיבלנו עוד שלוש שעות של ערב שבת, והן כמעט לא מורגשות. איך זה יכול להיות?...

אפשר לנסות לתת הסברים פסיכולוגיים למיניהם על מנגנוני דחינות וכדומה שגורמים לנו לדחות את הפעולות שלנו לרגע האחרון, מה שמביא אותנו תמיד אל כניסת השבת כשאנו עם נשימה טרופה... יכול להיות שזה גם נכון, אבל ישנן סיבות נוספות. יכול להיות שאנו פשוט עובדים לאט יותר כשיש לנו יותר זמן? יכול להיות שאנו מעמיסים עוד פעילויות כי יותר לנו שהזמן ביום שישי נהיה ארוך יותר ממה שבאמת?

בכל מקרה, תהיה הסיבה איזו שתהיה, צריך למצוא לה פיתרון. קיבלנו שעות נוספות וחבל שכן תיעלמנה בלי שנשים לכך לב.

יש פנטזיה שאומרים שהוא מועיל, אבל צריך להיות רציני איתו, כי הוא תלוי בהחלטה שלנו. בלוח השנה, היכן שכתוב הזמן של כניסת השבת, לכתוב בגודל (ובעט אדום...) את "כניסת השבת בבית שלנו" שתהיה שעה לפני הזמן הכתוב בלוח! תכניסו לעצמכם לראש, וגם לכל בני המשפחה, שבבית שלנו כניסת שבת היא בחמש וחצי ולא בשש וחצי. זה יעבוד, לפחות חלקית, וגם אם בסוף תכניסו שבת חצי שעה אחרי הזמן שקבעתם, עדיין יצאתם ברווח של חצי שעה פנויה ורגועה לפני שבת.

המצורע, החוטא בלשונו, שאכן ציפור אחת נשחטת מפני שהיא מסמלת את פטפוטי הדברים שאינם ראויים, אך הציפור השניה משולחת לחופשי מפני שהיא מסמלת את הדיבור הרצוי והראוי. התורה אינה רוצה ללמד את המצורע שיכולת הדיבור היא שלילית ושעליו למעט תמיד בדיבור. היא מלמדת אותו לשקול בכובד ראש את דבריו, ואם אינם ראויים עליו לשתוק, אך אם הם ראויים עליו דווקא לדבר, ואפילו להרבות בדיבור כציפור מפטפפת.

להשתמש נכון

למעשה, אין הדברים אמורים רק ביכולת הדיבור. כל תכונה שיש בנו עשויה לשמש לטובה או לחילה לרעה. הקב"ה לא העניק לאף אדם תכונות שליליות מובהקות שהוא נדרש לחמוק אותן לחלוטין. להיפך, כל תכונה שניתנו בה, כל יכולת שהוענקה לנו, ניתנת לשימוש חיובי. תפקידנו הוא להכיר בתכונות וביכולות שלנו ולהשתמש בהן בצורה נכונה, המביאה תועלת לעולם.

ולא רק בתכונות שלנו זה כך. הקב"ה שברא את עולמו בטוב, יצר בו תופעות, חפצים, יצורים, שכולם עשויים להביא תועלת. יש שאנו נתקלים בו הוא תוצאה של תפיסות שגויות, שימוש לא נכון, תרגום לא מדויק של הדברים. לדוגמה, עולם התקשורת המפותח הסובב אותנו נתפס בעינינו לפעמים כדבר שלילי, וזה נכון אך לא מדויק. אמת שבצורתו הנוכחית הוא שלילי, אך אם היו בני האדם משכילים להשתמש בו רק לדברים חיוביים, התועלת הרוחנית שניתן להפיק ממנו היא נפלאה. עבודתנו היא לראות את הדברים בצורה נכונה, להשתמש בהם נכון, ולהישמר משימוש לא ראוי. זוהי אחת התובנות המופלאות שניתן ללמוד מפרט אחד בתהליך טהרת המצורע.

תהליך טהרת המצורע מטומאתו מורכב ומרובה פרטים. ציפורים, עץ ארז, שני תולעת, אזוב, מים חיים, הזאות, תגלחת, טבילה, קרבנות, מנחה, שמן. לכל פרט ממנו מורכב תהליך זה ישנה משמעות עמוקה, ממנה ניתן ללמוד ולהפיק מסרים אותם רוצה התורה שנלמד מתהליך מרובה פרטים זה. לדוגמה, על הבאת שתי הציפורים כתב רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפורים, שמפטפטים תמיד בצפצוף קול". הרי לנו, ששום פרט אינו חסר פשר, וככל שנעמיק נשכיל להבין את המשמעות העומדת מאחורי הדברים.

לכאורה, לאור הקבלה זו שציין רש"י, היה ראוי לשחוט את שתי הציפורים, בכדי ללמד את המצורע - ואתנו - שפטפוטי דברים של לשון הרע הינם דבר שלילי שיש להימנע ממנו. אך התורה מורה שלא לעשות כך. ציפור אחת אמנם נשחטת, אך הציפור השניה משולחת לחופשי. מדוע? מה באה התורה לרמז לנו בה? ובכלל, אם משלחים את הציפור השניה לחופשי, מדוע נוטלים אותה מלכתחילה?

לשלוט על הדיבור, ולא לשתוק

דברי רבי יצחק במסכת חולין עשויים לשפוך אור על שאלות אלו. "אמר רבי יצחק, מה אומנותו של אדם בעולם הזה? ישים עצמו כאילם. יכול אף לדברי תורה? תלמוד לומר - צדק תדברו". במילים קצרות אלו לימד אותנו רבי יצחק כי יכולת הדיבור שניתנה לנו צריכה להישלט על דיבורנו. אדם אמור לשים עצמו כאילם, לשתוק, במקרים מסוימים. ובמקרים אחרים - דווקא להרבות בשיחה.

משכך, נוכל להבין מדוע ניתלת הציפור השניה, ואינה נשחטת אלא משולחת לחופשי. בכך מלמדת התורה את

הלכה למעשה | זמן ספירת העומר

הרב ארי נתנאל מור, רב ומו"צ בביתר עילית

שאלה: אני עובד עד מאוחר בלילה ומתפלל ערבית במנין קבוע בשעה אחת עשרה, האם עלי לספור ספירת העומר מיד בצאת הכוכבים או שעדיף לספור מאוחר יותר עם הציבור לאחר תפילת ערבית?

תשובה: עליך לספור עם הציבור מאוחר יותר.

המקורות בהרחבה:

נאמר בפרשת אמור "וספרתם... תמימות תהיינה", וכתבו הראשונים שכדי שיהיה כל יום "תמים" יש לספור ספירת העומר מיד בתחילת הלילה, ומכיון שהלכה בידינו "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם" יש להקדים להתפלל תפילת ערבית בימי הספירה מוקדם ככל האפשר מיד אחרי צאת הכוכבים, כדי לספור אח"כ ספירת העומר.

אמנם מי שעובד באותו הזמן ואינו יכול לצאת להתפלל, מכיון שההלכה היא "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם" ואינו רשאי להקדים את ספירת העומר שאינה תדירה לערבית שהיא מצווה תדירה, א"כ עליו להמתין לספור עד אחרי ערבית. סיבה נוספת שעליו להמתין היא, מכיון שכשסופר בציבור הרי הוא מהודר יותר משום "ברוב עם הדרת מלך".

אמנם מי שידוע שלא יוכל להתפלל במנין מאוחר יותר אלא ביחידות, ואינו יכול להתפלל ביחידות בצאת הכוכבים, אם חושש שמא ישכח לספור לאחר ערבית, עליו לספור מיד בצאת הכוכבים ביחידות.

ובמקום שיכול לספור בציבור מיד לאחר צאת הכוכבים, כגון שבמקום עבודתו ישנם אנשים רבים שומרי תורה ומצוות שעובדים יחד ויכולו להפסיק עבודתם כדי לספור אחר צאת הכוכבים, אבל לא כדי להתפלל ערבית, וערבית יתפללו מאוחר יותר, נחלקו הפוסקים האם שייך כאן טעם של "תדיר ושאינו תדיר". ולפיכך אם יש אנשים המציבור שאם לא יספרו עתה עלולים לשכוח לספור מאוחר יותר, עדיף שכולם יספרו מיד אחר צאת הכוכבים.

מכון מצוות ה' mitzvathashem@gmail.com

מדברים חינוך | הרב שלמה ברוך בלוי

מנחה זוגי ויועץ חינוכי

עונש נכון

הזעם, ליצור את הדבר הנכון ביותר, שיזרז את ההחלטה של החניך להיכנע. אך כאשר אין מקום למשא ומתן או לא רוצים כבר להעניש, למה לעורר שוב?

מי שחושב על חינוך של ילד, מסוגל להעניש בשיא האהבה ובפסגת השקט שכבר הושג. לא שהעונש הוא דבר חיוני תמיד, אבל אין הבדל בין קודם לאחר כך. אם הוחלט לעשות משהו שיכאיב, וכאשר אתה רגוע אתה לא מוצא מקום לעמוד מאחורי ההחלטה, אולי יש להרהר שוב על נכונות הצדק שבעונש?

יש עוד נקודה. אם אנו חושבים על העניין בצורה רגועה - אנו מקבלים כוח לחנך גם בלי עונש, אנו פונים יותר ללב, לכל הדברים הנכונים שהילד יכול להיות שותף אליהם. שיחה מעמיקה מחדירה הרבה יותר מאשר עונש. לעונש יש אמנם תפקיד מסוים, אם הוא נעשה מתוך אהבה והבנה. כלומר, אני מונע איזה דבר נחשק מהילד, אחרי ששינוי מגיעים להבנה, שלמרות רצוננו הגדול אנו מוכרחים לעשות את הצעד המכאיב הזה.

לילד לא כל כך אכפת העונש, כמו אי הצדק שנעשה (לדעתו). אך אם העונש יבוא 'אחרי' ההסבר הקצר והקולע, בלי התגוננות והתנצלות מצד האבא, ישאר אפילו טעם טוב בלב הילד, ואז כבר לא תצטרך לוותר ולהיכנע. כאן מתרחש תהליך חינוכי ממדרגה ראשונה, ואין שום סיבה לחזור בכך או לבטל החלטה.

לכן צריך לזכור לפני הפרחת הצהרות ואיומים, כי אם לא נוכל לעמוד בכך - נעמיד את הסמכות שלנו באור מגוחך, לכן לפני הכל... לקחת את הזמן, להירגע מעט, ואז מקיימים התייעצות הורית מיושבת, או אז ניצולים מהכלל הידוע: בא לכלל כעס - בא לכלל טעות!

ליצירת קשר: 8647729@gmail.com

שאלה: לאחרונה אני מוצא את עצמי מאיים בעונש על ילדי ואחר כך אני מוותר. כל המעמד שלי בעיניהם נראה רופס... הם אפילו לא ממצמצים כשאני מאיים בעונש כלשהו, יודעים שאבא יוותר מהר, מה עושים?

תשובה:

עונש הוא דבר מאד קשה ליישום בדרך הנכונה. לפעמים אנו רואים את העונש כנקמה על מעשה רע שנעשה, ויש ואנו משלים את עצמנו שאנו עושים את הדבר הנכון, כי אנו מחנכים את הילד. יש לנו אפילו מילה מכובסת: סיבה ותוצאה... הילד ידע שעל דבר רע הוא משלם בעונש.

צריך לדעת, כי העונש, אם הוא לא טוב, הוא פועל את הפעולה ההפוכה, הוא גורם לחינוך שיתקלקל ולא יבוא על תיקונו. ולכן קורה, שכאשר שוככת חמת המעניש הוא מסוגל גם לוותר על העונש הזה, ולהציג את החוק שלו ככלי ריק, מלא בושה וכלימה.

הסיבה שקשה לנו לעמוד מאחורי העונש, היא כי אנו 'יצרנו' אותו מתוך התרגשות רגעית, לא הייתה לנו התנהלות מסודרת ועקרונית. לכן כשהתרגשות שלנו פגה - העונש אבד את קסמו ונראה כבר לא ראוי.

לכן כדאי שלא לצאת למסע העונש כשאינו מגדירים יעד והישג. גם אם אנו מאד כועסים, לא בווער שום דבר, יש זמן לחשוב ולעשות הכל גם אחר כך. וכך מתוך ישוב הדעת, ואחר שיחה נוקבת עם העונש - אנו מחליטים אם להעניש או לא.

ברוב המקרים, איננו רוצים להעניש כבר. וזה גם כי לא בדיוק החינוך עומד בראש מעיינינו למרבה הפלא, אנחנו רוצים נחת. אנחנו מבקשים שקט. ולכן אנו נוקטים בצעד הכי דרסטי שאמור, לפי השקפתנו, קעת בשעת

עיני אל ההורים

מתרגשים באופן מיוחד, מתרפקים על זיכרונות ועל מראות. לא, ממש לא. חזרתו לצפות ולהאזין בעצמי. חרוזים חמודים תארו את אוירת ערב פסח בבית בו גדלנו, ושורות נמלצות יותר ספרו על סיום הש"ס שערך אבא לפני כעשור עם חבריו לשיעור "הדף היומי". סופר שם על הורים מתמסרים בלי גבול לבריאות הילדים (אמא סוחטת תפוזים וכולנו סביבה), אבא העושה לו רב בכל הקשור לחינוך הבית (אבא במעונו של אחד מגדולי הדור שכבר הלך לעולמו) וילדים שחונכו לשקידה ולהצטיינות בדרכי נועם (זאב ואני מקבלים תעודות הצטיינות מהמנהל של הת"ת). רגעים כל כך יפים, באמת, נותנים הצצה לחיים משותפים בני ארבעים שנה, שבעה ילדים ויותר מחצי המאה נכדים, אז למה אני רואה את אמא עונה לשיחה בנייד שלה? ואבא נוטל פרוסה נוספת של פשטידה ומחמיא לדינה אחותי על טעמה? מדוע הם לא בדיוק מרוכזים במה שנרקם מול עיניהם באהבה ובמקצועיות רבים כל כך?

תם הערב. בחלקי נפלה הזכות להשיב את הורי את ביתם. הם הודו לכולנו בחום ובהתרגשות, עוטפים את כולנו באהבתם ובתודתם. מיד בתחילת הנסיעה פנתה אימי אל אבי בקול ששביעות רצון משמשת בו עם נימת השלמה: "יש דברים שהם לעולם לא יבינו, הילדים שלנו, נכון, אריה?" בחוש שנתר הרגשתי שהמילים מכוונות גם לאוזני אבי אמר: "הם לא יכולים להבין, רק כשהילדים שלהם עצמם יכינו עבורם מצגת, אז הם יבינו". נימת גאוה הייתה בקולו החזק של אבא. "למה אתם מתכוונים?" שאלתי מבעד למראה, באמת הסתקרנתי. ההתרשמות שלי מהם בזמן הקרנת המצגת לא היתה מוטעית, אם כן.

"יש דברים שמצגת, יפה ככל שתהיה, לא יכולה להראות" - כך אבי. אפשר להראות את הבית המתמלא בילדים צוהלים - אי אפשר לראות את הקושי והמאמץ הכרוך בזה. אפשר לראות ונסיבות ואי אפשר לנגוע בקצה הקצה של דאגה לילד בריא, ובוודאי לא ילד חולה.

אפשר לראות אתכם מצטיינים בחיידרים - כעת היה תורה של אמא - אבל לא לדעת אלו נדודי שינה כרוכים בהבאתו של כל אחד מכם למקום הזה. ושמחה בבית, ותפקוד מושלם, וסיומי ש"ס - כל אלו רגעים שנבנו בינינו בשותפות ובמסירות, בקושי ובמאמץ, במשך ארבעים שנות נישואין, האם יש מצגת שתוכל להראות כל זאת והרבה הרבה הרבה יותר מכל זאת?"

לא הייתי צריך לענות על השאלה. אנחנו בעצמנו, הילדים ובני משפחתם, חיויים זאת בעצמנו, הלא גדולים וקטנים, חיים את הדבר הזה יום יום. אולי כשרואים מצגת מבינים שבעצם אין קשר בינה לבין החיים האמיתיים, ותסלחנה לנו הסמינריסטיות הנהדרות. אתם הקוראים, בוודאי יודעים זאת מבינתים הפרטי: התהליכים רבי השקעה העומדים מאחורי כל הצלחה בחינוך של ילד, בהתקדמות של ילדה. החיים המתחילים באושר ובחינוך בנקודת הפתיחה של המסלול, וממשיכים בדרך נפתלת, בטיפוס של הרים וכמעט החלקה בגאיות, בינות לנופים עוצרי נשימה... יש מצגת שתוכל להראות כל זאת, והרבה הרבה יותר מכל זאת? מצאתי עצמי חוזר על שאלתה של אימי, והתשובה הייתה לי ברורה.

ארבעים הוא מספר מכובד, עגול ויפה, והורי היקרים זכו לחגוג את יום הנישואין הארבעים שלהם בשמחה, באושר ובנחת ממשפחתם הפרטית-נרחבת. עבורנו, הילדים, הייתה זו הזדמנות להארגן מסיבת העברה. זה התחיל מרעיון שאי מי "זרק" לאוויר, נתקבל בעליצות ובברכה, ומשך לדורות לעבר הפקת ענק שרק משפחה כמו שלנו יודעת להנפיק.

בשלב די מוקדם גילינו, אני, אחי ואחותי, כי המושכות ניטלו מאיתנו בידיים צעירות ומנוסות (...). כמה משלנו. הנכדים הבוגרים חילקו ביניהם תפקידים ואזורי פעולה ורמזו לנו בעדינות שרק לא נפריע... היו להם כיוונים מפתיעים בכל הנוגע למתנה עבור סבא וסבתא, שילובי צבעים מסעיריים בשולחן האוכל ובבר, וגולת הכותרת: "מצגת". "היום אין דבר שהולך בלי מצגת", הסבירו הסמינריסטיות מכל רחבי המשפחה. "אנחנו נארגן מצגת כזו שלא תשאיר עין יבשה" - הן הבטיחו, ומיד רתמו את כולנו לעזרתן. תבינו, מישהו מוסמך הרי צריך ליטול בחשאי כמה אלבומים מבית סבא וסבתא. אנו, הילדים, נוכל לספק את הסיפורים הבלתי נשכחים ביותר על הורינו, ולצייר את דמותם כפי ששורטטה מאז היתנו ילדים קטנים ועד היום, בהיותם עומדים בראש שבת משפחתי ענף.

ברצון ובשמחה. מי מאיתנו לא שש לשותף פעולה? מדי כמה ימים נקראתי להעלות זיכרונות, ספורים ואנקדוטות באוזני בנותי המסורות. כך עשו גם בנות הדודות בביתן שלהן. אלבומים ישנים וחדשים נסרקו בקפידה, גליגולות יצאו ומושגים מעולם הגרפיקה הממוחשבת ניסרו בחלל ביתנו השכם והערב, מרחפים מאפרכסת לאפרכסת בקול רעש גדול כדרך לאפרכסת בקול רעש גדול להיזכר בספורים ובאיורונים בני עשרות שנים, לטעום טעם ילדות שכמעט ונשכח מעל השפתיים, לדפדף באלבומים נטולי צבע, להסביר לילדים "איפה אבא בתמונה". היה זה סוג של חוויה לכולנו, שותפנו גם בסיפורים שהגיעו מבני המשפחה האחרים, נזכרנו, צחקנו, דמענו. זה היה כמו לקרוא ספר ישן וטוב ולהתרפק מחדש על דמויות אהובות. היום הגדול הגיע.

הרגע בו נכנסו ההורים אל האולם מבלבלים ונבוכים בתחילה, מופתעים עד עומק הנשמה ונסערים בהמשך, ושטופים בדמעות ובחיוכים לבסוף - היה רגע ארוך ובלתי נשכח. איחולתי לעצמי לזכות ולהגיע לכך בבוא העת, להודות על משפחה יפה ומלוכדת ברגעיה הקרובים מתוך מקום של נחת יהודית אמיתית.

תורה של המצגת הגיע.

רתקנו אל מקומות הישיבה. אלו דברים שאפשר לעשות היש! הייתה כאן הפתעה לכולנו: הנה הבית הישן של סבא וסבתא שלנו, הורי אבא, והנה המטבח הזעיר בביתם של הורי אמא. מנגינה חרישית כובשת את האוויר ומשלימה אורה ההורים בקטנותם - כתוביות מלוות כל תמונה ותמונה, מספרות סיפור חיים שלם, שמחת נישואין, הילדים נולדים - אנחנו בעצמנו ילדים בבית ההורים. מסיבת חומש והדלקת נר חנוכה, מסיבת סידור בכיתה א' ובר מצוה לחיים, אכינו הבכור... איני יודע מתי היה הרגע בו העפתי מבט לעברם של אבא ואמא שייחיו. הופתעתי, מוכרח להודות. הופתעתי והתאכזבתי. אמנם, חיוך היה שפוף על פניהם, אבל... איך לומר, היה נראה שהם צופים במצגת שאינה קשורה אליהם, במשהו נחמד ותו לא. לא יכולתי להתרשם שהם נסערים או

הגות | הרב צבי יהודה לאו

רב "קהל חסידים" כפר גנים ג' פ"ת ראש ישיבת נתיבות יצחק ת"א

"שלא נהגו כבוד"

זכרתי כי נכחתי פעם עת הגיע בחור למו"ר ראש ישיבת חברון הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל להתלונן בפניו על התנהלותו של אחד הר"מים בישיבה, ותוך כדי סערת הדיבור פלט הבחור ואמר, "אני לא יכול לכבד רב שנוהג בצורה כזו". ראש הישיבה הזדעק ומחה על הדברים ולאחר רגע של ניוחות פנה אל התלמיד ואמר לו, "ראה בני, אנו חיים בדור שבו ישנם כה רבים המבזים את התורה ולומדיה, ומשפילים את מעמדם של ת"ח שלא בצדק. המענה שלנו כמשקל נגד צריך להיות לכבד את תלמידי החכמים אף על עושים שלא לגמרי בצדק. בעוד שתלמידי החכמים לא מקבלים מהרחוב את כבודם הראוי, הרי שאנו צריכים לכבדם מעבר לראוי".

רגילים אנו בימים אלו של ספירת העומר במסגרת האבלות על תלמידי ר"ע, לעסוק בעבודת הכבוד לזולת, בהיות והגזרה האיזומה ניחתה על עם ישראל בשל העדר כבוד בין אדם לחברו, וזה וודאי נכון ודורש התחזקות מיוחדת, בפרט בתקופה זו של הכנה לקבלת התורה. אולם זויות אחרת בכל הסיפור מציגים לנו שני גדולי המפרשים הקדמונים בדברי הגמרא על אתר.

"י"ב אלף זוגות של תלמידים היו לו לרבי עקיבא וכולם מתו בפרק אחד על שלא נהגו כבוד זה בזה, והיה העולם שמם" (יבמות ס"ב). ובמהרש"א פירש: "ולא חש כל אחד מהם אל כבוד התורה של חברו, שאין כבוד אלא תורה ולכן מתו במידה זו, כי היא חייך".

החרה החזיק אחריו המהר"ל בנתיב התורה פי"ב, שאף חיבר את מותם בנסיבות אלו לעיתוי הגזרה בין פסח לעצרת. וז"ל: "כי בתורה נאמר אורך ימים בימינו וכו', וכאשר לא נהגו כבוד בתורה ניטל מהם גם אורך ימים, ומה שמתו בין פסח לעצרת כי הזמן הזה בין פסח לעצרת מורה על כבוד התורה וכו'".

לימדונו רבותינו המהרש"א והמהר"ל שהעובדה שתלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה איננה "רק" פגיעה בזולת במובן הפשטני של העניין, מבלי להפחית חלילה מחומרת ענין הכבוד לזולת בכללותו, אלא שהעונש הנורא שכתוצאה ממנו "היה העולם שמם", ובעיניו הזה דווקא, הוא בשל חומרת היתר שהיא הפגיעה בכבודה של תורה. ובימים אלו של ספירת העומר הרי באה לידי ביטוי ביתר שאת יוקרתה ומעמדה של התורה"ק, בעצם העובדה שעבור קבלתה עלינו להתכונן ולהכשיר עצמנו ארבעים ותשעה ימים בעבודה יום-יומית, אזי מתעוררת התביעה על העדר כבוד לתלמידי חכמים, שפירושו הישיר הינו זילות למעמדה של תורה.

יתכן שהתביעה האיזומה הזו התעוררה דווקא מכיון שהיו תלמידי ר"ע. הוא רבי עקיבא שעשה את הדרך הארוכה ביותר במיוחד בנושא זה של כבוד לתלמידי חכמים, ממקום של עם הארץ שהיה אומר "מי ייתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור" (פסחים מ"ט), ועד למדרגה הגבוהה של התנא האלוקי רבי עקיבא שבראותו את שמעון העמסוני שדרש כל "אתני" וכשהגיע ל"את ה' אלוקיך תירא" פירש - בסברתו הבהירה כי אי אפשר לרבות ולצרף להקב"ה מישהו נוסף שיש לירא ממנו ולכבדו - "עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים" (פסחים כ"ב). הרי שר"ע הוא הגבר שקם והעמיד את כבודם ומוראם של ת"ח לצד יראת הבורא יתברך בכבודו ובעצמו. דווקא מתלמידי יש לנו ציפייה יתירה לראותם מעצימים את הערך של כבוד והדר לתלמידי חכמים.

נדמה כי אין מתאים מהתקופה שלנו לעמוד על המשמר בכל הקשור לנגע זילות מעמדם של לומדי תורה. ולא! איננו נכנס כעת לסוגיות הפרקטיות של עבודה, צבא וכו'. הדברים אמורים לגבי השיג והשיח שנשמע מקהלים שבד"כ אינם נמנים על אלו שחבשו בעבר את ספסלי הישיבות הק'. ודרכם של דברים מסוג זה, בהיותנו חשופים פה ושם לקולות הזרים למחננו, שהנימה המזלזלת מחלחלת גם אלינו ברמה כלשהי. ואם נצרף לכך את העובדה שישנם גם בינינו כאלה שדרכם מביהמ"ד לעולם המעשה הטעימה להם מרירות כלשהי בצדק או שלא בצדק, מכיוונם של אי אלו מהלומדים, הרי שזילות-מה עלולה לקנות שביתה בליבנו. ושומה עלינו בעת הזאת להכשיר עצמינו לקבלת התורה בתוספת יקר וגדולה לעמלי תורתנו הק', וכדברי מו"ר בפתחה שעבודתנו בעידן זה לכבד ת"ח מעל ומעבר לרגשות האישיים שלנו.

בשבילך | בשביל המיוחד שלך

אלקי, חברה.

בעלך לא מתחשב. אולי בערב הוא יתחשב, אולי בשבת הוא ישים לב למה שבדרך כלל אינו שם לב, ויגלה התחשבות. עכשיו גיסק קמצן. אולי בקניות לחג הוא יפתיע את אחותך בנדיבותו. אפשר שאי מי יתנהג אליו בנדיבות, וכך תתעורר הנדיבות שבו. עכשיו הבוס שלך קשוח. אולי בסוף החודש הוא יתרכך. יש כל כך הרבה דרכים שבהן יכול לבוא רוח לליבו של אדם. עכשיו חברתך לעבודה קנאית. אולי מחרתיים או בקיץ היא לא תקנא, ותפרגן לך את הצלחתך. קנאה מתפוגגת באיזה שלב, רק שעכשיו היא עוד לא התפוגגה. עכשיו תלמידותיך לא אוהבות להקשיב. אולי בשיעור הבא הן תתרכזנה יותר, אפשר שבפרשה הבאה הן תגלינה יותר התעניינות, אולי חילוף המקומות יטפח בהן הקשבה.

עכשיו! מלת פלאים, הא? מה שאנחנו רואים או מבינים נכון לרגע זה, למצב זה, לתנאים ולנסיבות אלו. והיות שהמצב ישתנה עוד רגע קט, גם מה שראינו והבנו - יתכן שישתנה. ואם לא, אז זה שוב יהיה נכון רק לרגע ההוא. אחר כך יוכל לחול שינוי.

אנחנו רגילות לעבור כל כך מהר ממצב זמני ועכשווי להגדרה קבועה. ראינו שמישהי מקנאה, זה לא אומר שהיא קנאית. התרשמנו שחסרה לנו סבלנות, זה לא אומר שאנו חסרות סבלנות. התופעות חולפות ובאות. אפשר לראות את עצמנו כהתרחשות, לא כשם עצם. כל אדם הוא התרחשות, תהליך, בכל רגע מחייו. השינויים האלו נעשים בנו, ברצוננו או לא ברצוננו, הם מניעים אותנו כל הזמן, מנקודה לנקודה, בתוכנו ומחוץ לנו. ולכן, כל מה שנכון - נכון רק עכשיו. כדאי להתרגל להוסיף את המלה הזו.

חולצת אלקי, חבליו...

נאמה

לחגובות: helki.baamali@gmail.com

כאשר שואלים מישהו כמה ימים היום לעומר, והוא טרם ספר, איך יענה? "אתמול ספרו כך וכך". בצורה כזו יוכל אחר כך לספור בברכה. ההלכה הזו עוררה את תשומת ליבי לחשוב על כך שמה שהיה נכון לאתמול, לא נכון כבר להיום. מה שנכון להיום, לא יהיה כבר נכון למחר. ולא רק בעומר נכון הכלל הזה.

אנחנו מסתכלים, לעיתים קרובות, על עצמנו ועל אחרים, וקובעים כל מיני דברים: אני רגישה מאד, בני עצל, בתי מפונקת מדי, בעלי לא מספיק מתחשב, אחותי מדקדקת דקדוקי עניות, גיסי קמצן, תלמידותי לא אוהבות להקשיב, שכנתי מטרידה, הבוס שלי קשוח, חברתי לעבודה קנאית, וכך הלאה. ליד כל הסתכלות כזאת, גם אם ברור לנו כשמש שהיא נכונה ומשקפת מציאות, כדאי להוסיף במחשבתנו את המלה הנהדרת 'עכשיו'.

כן, עכשיו!

עכשיו, ברגע זה אני רגישה מדי. אבל העולם נע כל הזמן ואנחנו יחד עמו. מצבי הרוח מתחלפים, היכולות מתרחבות, ההבנה מעמיקה. כל הזמן חלים שינויים פיזיים, אנו חומדים וחווים דברים שמשנים אותנו, וגם משפחתנו עוברת שינויים שמניעים אותנו. עונות מתחלפות, ממשלות נופלות וקמות, רוחות נושבות וגשמים יורדים, כינרת עולה ויורדת ושריפות פורצות ומכובות. השם מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, וגם בתוך כל יום - הוא מוליך את כדור הארץ ומצמיח ומניע ומניד ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים ואת האנשים בסדרים חדשים ומגוונים. כל המערכת הזו משפיעה עלינו, ועל כן גם אנו וכל מי שסביבנו משתנה כל הזמן.

עכשיו אני רגישה מדי. יתכן שבפעם הבאה שיעירו לי, אהיה פחות רגישה. אמצא בי כוח להתמודד עם ההערה, ולא לקחת אותה באופן אישי. עכשיו

מה שחיפשת

מדור אינפורמטיבי. אנו משתדלים לבדוק את המידע, אך אין בפרסום זה משום אחריות על התכנים המתפרסמים.

נשמח לקבל מידע מסוג זה

כדוא"ל: helki.baamali@gmail.com

הרצאה ליום העצמאות

<<< הרצאתו המעניינת של הרב מרדכי נויגרשל העוסקת בליבון סוגיית יום העצמאות, מתאימה ואקטואלית, ניתנת לצפייה באתר 'בינינו' <http://www.beinenu.com>

רשמו בלשונית החיפוש את המילים "יום העצמאות תשס"ו", התוצאה השלישית מתוצאות החיפוש היא ההרצאה המדוברת - שעה של תענוג אינטלקטואלי ותורני שיעניק לכם מבט יהודי על אירועי זמננו.

<<< הרצאה קצרה יותר ומרתקת לא פחות, בסגנון אחר, היא הרצאתו של הרב ישראל מאיר לאו, גם היא באתר 'בינינו' והיא עוסקת בהתבוננות בחסדי ה', בראיה היסטורית ואקטואלית, ובחצי הכוס המלאה. רשמו בלשונית החיפוש "הרב ישראל מאיר לאו" ודפדפו בתוצאות עד שתגיעו להרצאה "ויתבוננו חסדי ה'".

הפן הרוחני של ספירת העומר

<<< 25 דקות של תוכן שילווה אתכם בכל ערב בשעה שאתם סופרים את ספירת העומר. את הרצאתו של הרב דודי ברוורמן תוכלו למצוא באתר 'הידברות' <http://www.hidabroot.org> לאחר שתרשמו בלשונית החיפוש את המילים "הפן הרוחני של ספירת העומר".

שעשועון לשולחן שבת

<<< מדי שבוע מופיע באתר 'אש התורה' שעשועון מרתק וממחים על פרשת השבוע לכל המשפחה. מומלץ להדפיס ולהשתמש ליד שולחן השבת!

היכנסו ל'**אש התורה**' <http://www.aish.co.il> ולחצו על 'פרשת השבוע', דפדפו במאמרים על הפרשה עד שתמצאו את השעשועון המעניין.

תגובה לקוראים מגיבים

לאור התגובות הרבות שקיבלנו אודות המאמר שפורסם בגליון מס' 15 על קמפיין החרד"קים (שאת חלקן פרסמנו), ומספר פניות שקיבלנו בבקשה שנבהיר באופן ברור מהי עמדתנו ביחס לשירות בצה"ל, שירות אזרחי וכדומה, ראינו לנכון לכתוב מילים ספורות בעניין.

א. מטרתו היחידה של ארגון 'חלקי בעמלי' היא להרבות תורה בקרב החרדים העמלים לפרנסתם, זאת על ידי הקמת בתי מדרש, שיעורי תורה, והוצאת גליון שבועי. אין לנו כל מטרה אחרת - לא מוצהרת ולא נסתרת.

ב. ארגון 'חלקי בעמלי' רואה את עצמו - ואת הציבור הגדול של החרדים העמלים לפרנסתם - כחלק בלתי נפרד מעולם התורה וערכיו. אדם המעוניין להתפרנס בכבוד אינו אמור להתנתק מהעולם הנפלא של לומדי התורה. אם יש מי שמנסה לנתק בין עולם התורה ובין החרדים העמלים לפרנסתם או החרדים עובדי ה' הנאלצים מכל סיבה שהיא לעמוד בדרישות חוק הגיוס, אנו רואים זאת כטעות חמורה ומזיקה שחובתנו להילחם בה. כבודם של יוצאי הישיבות הקדושות החרדים על דבר ה', חייב להישמר בכל מחיר גם אם הם יצאו לעמל החיים ואינם חושבים את בתי חיינו - היכלי התורה. שייכותם החברתית של אלו לעולם התורה חייבת להיות מועצמת בכל דרך אפשרית.

ג. 'חלקי בעמלי' מנהל ומודרך על ידי רבנים ואישי חינוך שייכים בכל הווייתם לעולם התורה ומנהיגי שליט"א, מכירים מקרוב את עולמם של ציבור החרדים העמלים לפרנסתם, ופועלים בהכוונתם של גדולי ישראל שליט"א.

ד. שירות צבאי או אזרחי כשלעצמו, במידה ואינו פוגע בלומדי תורה או באורח החיים היהודי-תורני, אינו דבר פסול כלל ועיקר. רבים מבני הציבור החרדי שירתו ומשרתים בצה"ל והדבר אינו מבדל אותם או מרחיק אותם מקהילותיהם או מעולם התורה שבו צמחו. אדם צעיר העובד לפרנסתו ואינו מקבל פטור של "תורתו אומנותו", צריך להתייעץ עם רבותיו בכל הנוגע לחובות החוקית בשירות הצבאי והאזרחי. ישנם מגדולי ישראל האוסרים שירות צבאי ואזרחי מכל וכל, אך ישנם מגדולי ישראל ומנהיגי העם שאינם רואים בכך פסול, כל עוד אין מדובר על תלמידי ישיבות ההוגים בתורה, וכל עוד השירות מתבצע במסגרות ייעודיות המותאמות לאופיו של הציבור החרדי.

ה. מיותר להבהיר כי ארגון "חלקי בעמלי" אינו רואה עצמו כמאן-דאמר' בסוגיות הציבוריות העומדות על הפרק, ואנו הולכים בנאמנות וביראה אחר הנהגת רבותינו מרנן ורבנן חברי מועצות גדולי התורה שליט"א.

אנו תקווה שהדברים הובהרו, ונביא בכל פעולותינו אך ורק תועלת וריבוי כבוד שמים.

בברכה

המערכת